

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988

בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל

להסכם בין נגב מינרלים תעשייתיים בע"מ לבין רותם אמפרט נגב בע"מ

וחברות נוספות הנשלטות על ידי כימיקלים לישראל בע"מ במישרין או

בעקיפין

1. פתח דבר

לפני בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסדר בין נגב מינרלים תעשייתיים בע"מ (להלן: "נגב") לבין רותם אמפרט נגב בע"מ (להלן: "רותם") וחברות נוספות הנמצאות בשליטתה של כימיקלים לישראל בע"מ במישרין או בעקיפין (להלן: "קבוצת כי"ל"). בהסכם מתחייבת קבוצת כי"ל לרכוש מנגב שיעור נכבד מתצרוכת הסיד הדרושה למפעליה, עד לכמות המרבית שנקבעה בין הצדדים.

לאחר שבחנתי את ההסדר ואת הכבילות המצויות בו, כמו גם את השפעתן האפשרית על התחרות בשוק הרלוונטי, ולאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ולמיזוגים, שוכנעתי כי הכבילות שבהסכם אינן פוגעות פגיעה של ממש בתחרות בשוק המושפע מן ההסדר, כי עיקרו של ההסדר אינו בהפחתת התחרות או במניעתה, וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. על כן, מצאתי כי ההסדר ראוי לפטור בתנאים לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים" או "החוק"), מן הנימוקים שיפורטו להלן.

2. ההסכם

2.1 הצדדים

נגב היא חברה פרטית, בבעלותו של מר דרור רזין¹, העוסקת בכריה ושיווק של סיד², חול, חרסית וגיר.

המתחרה היחידה של נגב בייצור סיד הינה תעשיות אבן וסיד בע"מ (להלן: "תאו"ס"), כאשר היקף הייבוא של סיד לישראל זניח.

רותם היא חברה הנשלטת על ידי כימיקלים לישראל בע"מ (להלן: "קבוצת כי"ל" או "כי"ל"), העוסקת בכריית פוספטים, ובייצור מוצרי-המשך, כגון דשנים, חומצות ועוד. כי"ל היא חברה

¹ באמצעות החזקתו המלאה בחברת דור ד. ר. אחזקות בע"מ המחזיקה במלוא האחזקות של נגב.

² סיד מופק כתוצאה מטחינת תוצרי השריפה של אבן הגיר. הסיד משמש לסתירת שפכים, כחומר גלם בתעשיות הדשנים והנייר, וכמרכיב במוצרי בניה.

ציבורית הפעילה, במישרין ובאמצעות חברות קשורות, בתחומי הדשנים, המוצרים התעשייתיים, בהתפלת מים ובמטלורגיה. **מגנזיום ים המלח בע"מ** (להלן: "**מגי"ה**") היא חברה הנשלטת על ידי כי"ל, ועוסקת בייצור מוצרי מגנזיום.

משנות ה-70 ועד לפני חמש שנים לערך, נשלטה נגב על ידי כי"ל, וסיפקה גיר וסיד לחברות השונות בקבוצת כי"ל, לרבות לרותם ולמגי"ה. בשנת 2004 נמכרה נגב למשפחת רזין.³

2.2 ההסדר

נגב ורותם חתמו ביניהם על הסכם לרכישה בלעדית של סיד למשך 10 שנים.⁴ בהתאם להסכם⁵, נגב התחייבה לספק סיד לקבוצת כי"ל לפי דרישה, עד הכמות המרבית שנקבעה (להלן: "**הכמות המרבית**") ובמחיר שהוסכם ביניהם; קבוצת כי"ל מצידה התחייבה לרכוש כמות מינימאלית של סיד לשנה (להלן: "**הכמות המינימאלית**") וכן לרכישה בלעדית של כלל תצרוכת הסיד הדרושה לה למפעליה⁶, עד לכמות המירבית. לקבוצת כי"ל ניתנה אופציה להגדיל את הכמות הנרכשת של סיד, בתנאים מסוימים.⁷

3. השפעת ההסכם על התחרות

המדובר אם כן, בהסדר 'אנכי' לרכישה בלעדית של סיד. הסדר לרכישה בלעדית מאפשר לעיתים הבטחת רציפות האספקה של מוצר, תכנון כלכלי לטווח ארוך על ידי שני הצדדים לעסקה וניצול היתרונות לגודל, ובכלל זה לשיפור מערכת ההפצה, ולחסכון בהוצאות, כגון הוצאות החזקת המלאי. הסדר כגון זה מאפשר לעיתים גם להבטיח את הרוכש מפני תנודות במחירי המוצר ועוד.⁸ יחד עם זאת, הסדרים לרכישה בלעדית עלולים לעיתים לפגוע בתחרות או להגביל אותה. החשש העיקרי בהסדרים אנכיים מסוג זה, הוא מפני חסימת הגישה של ספקים אחרים בשוק (foreclosure).⁹ הסדר לרכישה בלעדית מהווה הסדר כובל בהתאם לסעיף 2 לחוק.

³ החלטה מיום 18.3.2004, י"פ התשס"ד 5295, בעמ' 2817; תיק מיזוג 5613.

⁴ ההסדר נכנס לתוקף רטרואקטיבית מיום 1.3.2008, ומאריך את תקופת ההסדר שנקבעה בתוספת הראשונה בארבע שנים נוספות - עד ליום 28.2.2018.

⁵ הסכם הרכישה הוסדר במסגרת התוספת השלישית להסכם האספקה משנת 1994.

⁶ למעט כמות זניחה מכמות הסיד אותה היא צורכת.

⁷ על פי ההסכם, היה וכי"ל תרכוש מעל כמות מסוימת, תהיה לה אופציה לחייב את נגב להגדיל את כושר הייצור שלה באופן משמעותי ולספק לה את אותה כמות. מימוש האופציה עשוי להוסיף היצע לשוק.

⁸ ה"ע 469/98 **דלק חברת הדלק הישראלית בע"מ, תחנות התדלוק, תחנת דלק באר יעקב נ' הממונה על ההגבלים העסקיים**, תק-מח 2001 (1) 3669, 3687 (2001). וראה גם: Peter Roth & Vivien Roth, *Bellamy & Child: European Community Law of Competition* (6th ed., Oxford university press, 2008) 496-497.

⁹ Jonathan M. Jacobson *ABA Section of Antitrust Law, Antitrust Law Developments* vol. I (6th ed. 2010, ABA publishing, 2008, Jonathan M. Jacobson ed.) 210; Bellamy & Child, ed., *ABA publishing*, 2008, הערה 8 לעיל, שם; מיכל (שיצר) גל ומנחם פרלמן **ניתוח משפטי וכלכלי של דיני ההגבלים העסקיים** כךך א (הוצאת נבו, תשס"ח) 455-456.

במקרה שבפני, ההסדר כולל חלוקה של פרמיית הסיכון בין הצדדים. נגב מצידה מבטיחה לעצמה כמות רכישות מסוימת קבועה וידועה מראש של המוצר. התחייבות זו מאפשרת לה להיטיב את תכנון הייצור שלה ואת ניהול המלאי. קבוצת כ"ל מצידה מבטיחה לעצמה ניצול יתרונות לגודל הגלומים בהיקפי הרכישה הנרחבים שלה. בנוסף, כ"ל מבטיחה לעצמה אספקה סדירה ורציפה של סיד (ככל שיידרש לה, עד לכמות המירבית), במחירים אטרקטיביים. היתרונות הגלומים בהסדר ברורים, ההסדר מאפשר לצדדים לייעל את מערך הייצור, הלוגיסטיקה, ההפצה והאחסנה, וכן תכנון כלכלי לטווח ארוך¹⁰.

לאחר בחינת נסיבותיו הקונקרטיות של ההסדר שבפני, הגעתי לכלל מסקנה כי ההסדר אינו מקים חשש לפגיעה של ממש בתחרות. ההסדר אינו מביא לשינוי המצב בשוק ואינו משנה באופן מהותי את מערך התמריצים המתקיים בין הצדדים. ואמנם, מן הראוי לציין כי גם קודם ההסדר כ"ל ריכזה את רכישותיה אצל נגב. הקרבה הגיאוגרפית בין הצדדים מקנה להתקשרות ביניהם יתרון משמעותי, ומאפשרת חיסכון בעלויות ההובלה. במובן זה, קיימת סבירות גבוהה כי גם לולא ההסדר הייתה כ"ל מרכזת את כלל רכישותיה אצל נגב, ומערכת תמריצים זו הביאה את הצדדים להתקשר ביניהם גם בעבר. זאת ועוד, מעבר לכמות המרבית, עומדת לכ"ל האפשרות לרכוש מתאוו"ס כל כמות של סיד שתידרש לה. ההסדר נועד מבחינה זו, להבטיח וודאות ויציבות בביצוע העסקה, שבכוחן לאפשר יעילות וניצול מיטבי של היתרונות הגלומים בה, וכן לאפשר את מינופן של הזכויות המוקנות לצדדים מכוח ההסדר, לצורך יצירת יתרונות מימוניים.

אשר על כן, משמצאתי כי אין בהסדר שלפני משום פגיעה של ממש בתחרות בשוק הרלוונטי, מצאתי לנכון להעניק את הפטור המבוקש.

4. סוף דבר

לפיכך, לאחר שנועצתי בוועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

תוקפו של פטור זה הינו עד ליום 18.1.2015.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בתוך 45 יום בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

רונית קן

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, ג' שבט תש"ע

18 בינואר 2010

¹⁰ ההסדר מאפשר בניית תוכניות מימוניות לטווח ארוך; מהנתונים שהגיעו לידי, עולה כי ענף ייצור הסיד מאופיין ביתרונות לגודל. כך למשל, הפעלת תנור ב-50% מיכולת התפוקה המקסימאלית מעלה את עלות הייצור, לטון סיד, בכ-40%, לעומת ניצול מלא של כושר הייצור.